

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ТА ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ

Intezet es a vele kapcsolatos Gyakorlo-Nepiskola evkonyve az 1942–43. iskolai evrol [The yearbook of Uzhhorod Greek Catholic Teacher Training Lyceum and Seminary for Girls and the related Practising Public School for the 1942–1943 academic year]. (1943). Ungvar, 75 p. [in Hungarian and Ruthenian].

9. Az Ungvari Gorog Katholikus Tanitonokepzo, Polgari es Elemi Leanyiskolak s az ezekkel kapcsolatos Nevelo-Intezetek ertesitoje az 1910–1911-ik iskolai evrol [The Bulletin of Uzhhorod Greek Catholic Teacher Training,

Civic and Primary Schools for Girls and the related Educational Institutions for the 1910–1911 academic year]. (1911). Ungvar, 66 p. [in Hungarian].

10. Az Ungvari Gorog Katholikus Tanitonokepzo, Polgari es Elemi Leanyiskolak s az ezekkel kapcsolatos Nevelo-Intezetek ertesitoje az 1911–1912-ik iskolai evrol [The Bulletin of Uzhhorod Greek Catholic Teacher Training, Civic and Primary Schools for Girls and the related Educational Institutions for the 1911–1912 academic year]. (1912). Ungvar, 77 p. [in Hungarian].

Стаття надійшла до редакції 21.04.2022

УДК 378.147:[37.011.3-051:796] (100)

DOI:

Олександр Алексєєв, кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри спорту і спортивних ігор
Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ТА ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ

Сучасні наукові напрацювання дослідників свідчать про спрямованість світової педагогічної спільноти на визначення актуальних і перспективних векторів професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури. Особливої значущості означає проблема набуває у контексті використання індивідуального і диференційованого підходів у роботі вчителів фізичної культури з учнями. Вивчення міжнародного досвіду професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до впровадження диференційованого та індивідуального підходу в процес фізичного виховання учнів загальноосвітніх шкіл засвідчує, що сучасний університетський тип педагогічно-фізкультурної освіти пов'язаний з реалізацією інноваційних моделей навчання.

Ключові слова: *учителі; фізична культура; професійна підготовка; зарубіжний досвід; диференційований та індивідуальний підходи.*

Літ. 17.

Oleksandr Alyeksyeyev, Ph.D. (Pedagogy),
Senior Lecturer of the Sport and Sport Games Department
Kamyanets-Podilskiy Ivan Ohiyenko National University

FOREIGN EXPERIENCE IN VOCATIONAL TRAINING OF FUTURE PHYSICAL TRAINING TEACHERS FOR DIFFERENTIATION AND INDIVIDUALIZATION OF PUPILS' PHYSICAL EDUCATION

Modern scientific achievements of scholars testify about the direction of world pedagogical community to the identification of relevant and prospective vectors of vocational training of future physical training teachers. A special importance the described problem gets in the context of using individual and differentiated approaches in work of physical training teachers with pupils. It has been generalized that medical and social studies of the health state of schoolchildren indicate the necessity of taking into account different norms of physical activity for each pupil, rather than as average indicators of physical development of the younger generation. It has been emphasized that in the practice of physical education the criteria of individual-differentiated approach put forward such features as level of health, physical development, level of motion preparedness, body structure, stages of puberty, individual personality traits, interest in a particular type of sport. The expediency of studying the foreign experience of vocational training of future physical training teachers has been updated. Examination of international experience of vocational training of future physical training teachers for introduction of differentiated and individual approaches into the process of physical upbringing of secondary school pupils testifies that modern university type of pedagogical and cultural education is related to the implementation of innovative models of study. The attention is paid to the necessity of preparing students for practical decision of special tasks on physical upbringing of each pupil; modelling and designing the educational process at physical training lessons, which involves the use of modern technologies for the

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ТА ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ

organization of individual work with pupils on the basis of a differentiated approach, cooperation, exchange of experience with practicing teachers.

Keywords: *teachers; physical training; vocational training; foreign experience; differentiated and individual approaches.*

Постановка проблеми. Сучасні науково-дослідні напрацювання свідчать про спрямованість світової педагогічної спільноти на визначення актуальних і перспективних векторів професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури. Такі процеси зумовлені, передовсім, проходженням соціумом і системою освіти, зокрема, певного етапу переоцінки соціальних, моральних і культурних цінностей, що зумовлено трансформаціями в суспільстві у напрямі глобалізації та демократизації. Спостерігається заміна парадигми опанування теоретичних знань як засадничих скрижалів фундаментальної освіти, що нині не повною мірою може вирішити проблему застосування майбутніми фахівцями надбань теорії в умовах практичної професійної діяльності, парадигмою практико-зорієнтованої освіти. Особливої значущості означена проблема набуває у контексті використання індивідуального і диференційованого підходів у роботі вчителів фізичної культури з учнями. Адже медико-соціальні дослідження стану здоров'я шкільної спільноти свідчать про необхідність урахування різних норм фізичних навантажень для кожного учня зокрема, а не як середньостатистичних показників фізичного розвитку підростаючого покоління.

Аналіз основних досліджень і публікацій свідчить, що науковці, визначаючи особливості та структуру професійної діяльності викладача фізичного виховання, акцентують увагу на необхідності проектування занять з урахуванням стану здоров'я, вроджених та набутих особливостей анатомо-фізіологічного розвитку школярів, що характеризують конституцію тіла дитини та віднесення учня до певної типологічної групи [5]. Дослідники наголошують, що здоров'я нації зазвичай визначається здоров'ям молоді, позаяк потенційні можливості людини закладаються в дитинстві, формуються в юнацькому віці, зумовлюючи ступінь стійкості пристосувальних механізмів протягом усього життя [10, 148–149]. З метою розв'язання проблеми вдосконалення фізичного виховання учнів, науковці підкреслюють важливість організації природовідповідної системи фізкультурних впливів, що стимулюють розвиток конкретних фізичних якостей і психофізіологічних характеристик школярів на різних етапах онтогенезу [3, 20]. Дослідники визначають важливим загально методичним чинником

фізичного виховання учнівської молоді принцип індивідуалізації [2, 200], що складає основу індивідуального підходу в роботі вчителя фізичної культури, дає змогу диференціювати фізичні вправи під час занять, чітко окреслювати методику їх виконання, враховуючи норми навантаження відповідно до індивідуальних особливостей школярів; форм занять і прийомів педагогічного впливу [1, 96]. Відтак більшість науковців схиляються до думки, що у фізичному вихованні індивідуальний підхід до учнів тісно пов'язаний з принципом диференціації. Вагомим внеском у розвиток вітчизняної системи професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури є наукові розвідки, в яких висвітлюються різні аспекти зарубіжного досвіду навчання педагогічних кадрів означеного спрямування. Так, науковці присвятили дисертаційні дослідження проблемам підготовки майбутніх учителів у системі багаторівневої педагогічної освіти в Канаді [11], у закладах вищої освіти Данії [12], визначали сучасні підходи до підготовки вчителів професійної школи у Німеччині [13] та ін.

Мета статті – проаналізувати зарубіжний досвід професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до диференціації та індивідуалізації фізичного виховання учнів.

Виклад основного матеріалу дослідження. У практиці фізичного виховання критеріями індивідуально-диференційованого підходу визначаються такі ознаки, як рівень здоров'я, фізичного розвитку, ступінь рухової підготовленості, тип статури, стадії статевого дозрівання, індивідуальні особливості особи, інтерес до певного виду спортивної діяльності. Відтак ідея індивідуалізації роботи учнів на уроках фізичної культури передбачає врахування природних відмінностей функціональних властивостей організму кожного конкретного учня, показників їхнього фізичного розвитку, рухової активності тощо. У результаті зростає попит на вчителів фізичної культури – практиків, здатних застосовувати фахові знання під час виконання професійних і соціальних функцій.

Однак незважаючи на те, що педагогічні ЗВО щорічно випускають молодих фахівців у галузі освітньої діяльності за спеціальностями 014.11 Середня освіта (Фізична культура) й 017 Фізична культура і спорт, загальноосвітні школи відчувають гостру нестачу кваліфікованих кадрів,

що володіють науково-педагогічним, дослідницьким, творчим, рефлексивним, інноваційним типом мислення, індивідуальним стилем професійної діяльності, усвідомленою потребою в безперервній самоосвіті. На вирішенні означеної проблеми акцентується увага в процесі підготовки майбутніх учителів фізичної культури за кордоном.

Так, вивчаючи досвід європейських країн щодо особливостей процесу професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури, І. Гринченко [0] дотримується позиції, згідно з якою для підвищення ефективності становлення майбутнього педагога, необхідно зосередити увагу не лише на вивченні здобувачами освіти теоретичного змісту освітніх дисциплін [7, 39–40]. Автор підкреслює необхідність розширювати зміст підготовки майбутніх учителів фізичної культури можливостями для збагачення досвіду студентів *практичної реалізації* конкретних завдань навчання; *моделювання* та *проектування* освітнього процесу на уроках фізичної культури, що передбачає грамотне застосування різноманітних сучасних освітніх технологій для організації індивідуальної роботи з учнями; *спостереження* й *рефлексії* педагогічних явищ; *співробітництва*, *обміну знаннями* з практикуючими педагогами тощо [6, 39]. А тому вважаємо, що акцент в системі професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури, доцільно змістити на реалізацію можливостей для організації професійно й особистісно значущої практико-орієнтованої освітньої діяльності студентів.

Погоджуємося з думкою Н. Белікової, котра, виокремлюючи сучасні тенденції професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту, підкреслює, що метою вищої педагогічної фізкультурної освіти має стати створення такого середовища навчання, яке сприятиме розв'язано різноманітних фахових проблем майбутніми вчителями [3, 21]. Відтак дослідниця декларує потребу розробки ефективної практико-орієнтованої моделі професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання, що дасть змогу студентам отримати доцільні, підтвержені індивідуальним практичним досвідом фахові знання, вміння, навички. Про важливість навчання на основі практики (досвіду) вів мову ще Аристотель, переконаний, що досвід є мистецтвом практичної діяльності. Пізніше висловлена думка знайшла продовження у працях Дж. Локка, Дж. Дьюї та ін.

Саме тому нині зарубіжні системи педагогічної фізкультурної освіти використовують цілий спектр практико-орієнтованих моделей, більшість з яких не отримали гідної оцінки та поширення у

вітчизняній системі професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури (УФК). На нашу думку, підготовка майбутніх УФК до організації індивідуальної роботи з учнями базуватиметься на організації практико-орієнтованого середовища шляхом використання розвивального потенціалу освітнього середовища педагогічного ЗВО.

Так, до практико-орієнтованих, як переконує Є. Захаріна [8], котра здійснила компаративний аналіз професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в Україні та США, належить модель “Школа професійного розвитку” (*Professional Development School (PDS)*) [8, 126]. Концепція згаданої школи відбиває дві взаємно зумовлені цілі: *по-перше*, забезпечення професійного розвитку вчителів як до початку їхньої самостійної професійної діяльності (в процесі навчання, наприклад, у педагогічному ЗВО), так і без відриву від роботи; *по-друге* – підвищення якості фізкультурної освіти у школах.

Школи професійного розвитку беруть початок у “лабораторних школах”, поширених у США в першій половині ХХ ст., які передбачають, на думку дослідників, вибудовування процесу професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури “в одну лінію” [14, 5–6]. Інакше кажучи, мова йде про досягнення єдиної мети: використання практичної роботи студентів як інструмента освоєння предметного змісту освітніх дисциплін. Спочатку така модель підготовки вчителя була спроектована Дж. Дьюї й реалізувалася в Чиказькому університеті й у Педагогічному коледжі Колумбійського університету Нью-Йорка [14, 8].

Досвід США свідчить, що лише в умовах тісної співпраці освітніх установ різних рівнів уможлиблюється не тільки передача необхідних майбутньому УФК знань, умінь, навичок, але й забезпечується “дослідне поле”, в межах якого студенти мають змогу “перебудовувати конкретні прийоми власної професійно зорієнтованої діяльності в ментальні структури, опосередковуючи їх” [14, 319–320]. Нині такі школи функціонують у США, Великобританії, досвід їх створення активно переймає Франція.

Специфікою “тандему” загальноосвітньої школи та ЗВО, як і раніше, залишається наявність загальних цілей (як правило, йдеться про перебудову підготовки та введення майбутніх учителів фізичної культури у педагогічну професію та підвищення якості фізкультурної освіти учнів на основі використання їхніх індивідуальних фізичних можливостей) і рівноцінне партнерство вчителів / викладачів як у школах, так і в

університеті в процесі професійного розвитку студентів. Крім того, учні школи можуть використовувати нові знання про побудову власних стратегій фізичної підготовки, ведення здорового способу життя, які студенти-практиканти інтегрують в освітній процес школи.

Показовим є досвід професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури Університету Лойола (Меріленд, США), де студенти бакалаврату та аспірантури, які планують працювати в початковій або середній школі, повинні пройти стажування в *школах професійного розвитку*, що працюють на основі домовленості між ЗВО та місцевими державними і недержавними школами [16]. Такий підхід надає студентам можливість отримати і наставництво з боку досвідчених учителів фізкультури в школі, і керівництво з боку викладачів університету, зосередитися на діях учителя. Основний вектор такого комплексного курсу навчання полягає у поєднанні студентами практичного застосування технологій індивідуального та диференційованого підходу до фізичного виховання учнів.

Водночас освітня модель професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в університеті Лойоли тісно пов'язана з процесом редизайну педагогічної освіти в Меріленді. Така комплексна стратегія реформування підготовки фахівців цієї спеціальності у США спрямована на збереження та зміцнення індивідуального здоров'я учнів початкової / середньої школи на основі актуальної професійної підготовки вчителів [16]. Результатом практико-зорієнтованого навчання майбутніх учителів фізичної культури у США є, наприклад, готовність майбутнього УФК до адекватного відбору та використання сучасних педагогічних технологій у процесі організації індивідуальної роботи з учнями на основі використання індивідуально-диференційованого підходу.

Позаяк практико-зорієнтована підготовка майбутніх учителів фізичної культури у США передбачає розвиток здатності студентів застосовувати теоретичні знання у реальному освітньому середовищі загальноосвітньої школи ще до початку самостійної професійної діяльності, відтак це спрямовує студентів до накопичення індивідуального портфоліо власних педагогічних розробок, що демонструє сформованість окресленої здатності. Така підготовка передбачає врахування конституційних ознак школярів (функціональних, морфологічних, психологічних) під час вибору засобів, методів, форм фізичного виховання.

Цінним видається досвід реалізації в

Університеті Глазго (Шотландія), в рамках проекту *Glasgow West Teacher*, ще однієї практико-зорієнтованої моделі педагогічної освіти – “Клінічної моделі” (*clinical model*). Відзначимо принагідно, що із системи медичної освіти в педагогіку інтегровано не лише термін, але й, власне, сенс освітнього процесу: теоретичні знання повинні знаходити підтвердження у реальній професійній практиці. Доцільно підкреслити, що практичні знання тут не ставляться вище інших форм знання. Процес збагачення знанневої бази студентів активізується під час апробації багажу теоретичної підготовки у процесі педагогічної практики. Провідні педагоги загальноосвітніх шкіл навчають студентів-практикантів зреалізувати індивідуально-диференційований підхід на уроках фізичної культури.

Модель навчання на робочому місці (*Work-Based Learning*) контекстуалізує практичну педагогіку фізичної культури і спорту на основі розвитку партнерських відносин між ЗВО і роботодавцями. Згадана модель нині надзвичайно популярна в практиці професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в Австралії, Фінляндії та інших країнах. *Work-Based Learning* позиціонується як успішна модель навчання майбутніх педагогів, заснованого на успішному управлінні освітнім процесом, забезпечені якості підготовки і партнерських відносинах у системах “викладач – студент”, “студент – студент”, “ЗВО – роботодавці”, “студент – роботодавці” [16, 137].

З метою здійснення розширеного екскурсу у вивчення зарубіжного досвіду професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до реалізації диференційованого та індивідуального підходів у процесі фізичного виховання учнів вважаємо за доцільне звернутися до аналізу особливостей німецької вищої педагогічно-фізкультурної освіти. З 1998 р. з прийняттям поправки до закону “Про вищу освіту”, в Німеччині розпочалася реалізація ідей Болонського процесу. У 2000 р. Специфіка професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації індивідуальної роботи з учнями відображається у змісті курсів, які вивчають студенти. Принагідно зауважимо, що здобувачі освіти обирають спеціалізацію, яка передбачає диференціацію професійної освіти майбутніх УФК залежно від того, який ступінь і тип школи вибрали майбутні педагоги. Зокрема, студенти мають змогу отримати такі вчительські посади:

а) посаду вчителя першого ступеня I (вчитель 1–4-х класів початкової школи, перший віковий рівень);

б) посаду вчителя другого ступеня I (вчитель 5–10-х класів базової, реальної школи, гімназії та об'єднаної школи);

в) посаду вчителя другого ступеня II (вчитель 11–13-х класів гімназії та об'єднаної школи) [4].

Така градація передбачає спрямування студентів до вивчення анатомічних, функціональних, морфологічних, психологічних особливостей розвитку дітей конкретної вікової групи. Тому в системі професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури Німеччини спостерігається також специфікація змісту навчання студентів ще й за типами шкіл: початкова школа (*Grundschule*), основна (середня) школа (*Hauptschule*), реальна школа (*Realschule*), гімназія (*Gymnasium*), професійна школа (*Berufsschule*), а також підготовка педагогічних кадрів за спеціальністю “корекційна педагогіка” (*Sonderpädagogik*) [4].

Відзначимо, що нині професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури у Німеччині не лише базується на використанні різноманітних інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема мобільних, але й спрямовує студентів до використання окреслених інновацій у професійній діяльності для організації індивідуальної роботи з учнями. Застосування мобільного навчання дає змогу зреалізувати принцип індивідуалізації і диференціації фізкультурної діяльності, який на практиці вимагає підбору індивідуальних форм, методів, засобів освіти школярів, опосередкованих морфо-функціональними можливостями організму кожного учня.

Водночас упровадження технологій мобільного навчання і процес організації індивідуальної роботи з учнями сприятиме персоніфікованості фізкультурної підготовки студентів і персоналізації мобільного навчання під кожного учня. Такий постулат передбачає всебічне вивчення школярів, зокрема діагностику їх антропометричного, психологічного, фізіологічного розвитку та розробку відповідних заходів педагогічного впливу з урахуванням виявлених характеристик за допомогою мобільних технологій. Спираючись на отримані дані, УФК проектуватиме найближчі і перспективні завдання фізичного виховання для кожного учня й розроблятиме дидактичну систему мобільного контенту для реалізації таких завдань.

Видається можливим підсумувати, що професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури до організації індивідуальної роботи з учнями в закладах вищої педагогічної освіти Європи тяжіє до технологізації та інформатизації. Крім того, спрямованість педагогічної освіти на

розвиток професіоналізму майбутніх УФК нерозривно пов'язана з диференціацією та індивідуалізацією навчання. Так, поступовий перехід до предметної системи навчання у Франції детермінував застосування індивідуальних програм, які дають змогу студентам визначати зміст професійної освіти, її темпи, рівень, що відповідає їхнім інтересам, потребам і можливостям. У системі університетської педагогічної фізкультурної освіти Франції нині дедалі більше уваги приділяється педагогічній спеціалізації студентів. Провідною ідеєю є те, що університети повинні готувати фахівців високого професійного рівня, які зможуть виконувати свої поліфункціональні професійні обов'язки в школі відразу після завершення навчання [14, 180]. Система загальної середньої освіти Франції декларує реалізацію індивідуального підходу до розвитку, в тому числі й фізичного, кожного учня. Тому вища професійна педагогічна освіта Франції є важливим складником освітньої політики й відрізняється високим ступенем гнучкості та доступності, забезпечує формування професійно компетентної особистості педагога на основі принципів демократизації, наступності, відкритості і безперервності.

На думку французьких науковців, компетентності – це сукупність потенційних емоційних, пізнавальних і психомоторних дій, що дають змогу індивіду здійснювати складний вид діяльності [17, 42–44]. Визначення змісту та організації професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури вимагає формування п'яти полів компетентностей студентів:

1) компетентності, пов'язані з організацією сприятливої атмосфери в класі, вибором видів навчальної діяльності і різних засобів навчання;

2) компетентності, що забезпечують здатність до діагностики фізичних, розумових, антропометричних здатностей учнів і дають змогу вирішувати завдання індивідуального розвитку кожного школяра;

3) компетентності, пов'язані безпосередньо з дисципліною “Фізична культура” (системні наукові знання щодо основних функцій органів, систем і цілісного організму та механізмів їх регуляції в спокої і при м'язовій діяльності різного характеру й інтенсивності (потужності) у дітей різного віку та статі; фізіологічних закономірностей життєдіяльності організму дитини в процесі її м'язової діяльності і, зокрема, в умовах напружених спортивних навантажень; факторів ризику, норм і правил безпечної організації та проведення занять фізичної культури і спортивних тренувань; розвинені вміння оцінювати ефективність занять ФК; аналізувати техніку

рухових дій учнів; визначати причини помилок, знаходити і коректно застосовувати засоби, методи і методичні прийоми їх усунення; виконувати основні фізіологічні методики досліджень функцій органів і систем організму дитини й інтерпретувати результати вимірювань для правильної побудови індивідуальної роботи під час фізкультурних занять; підбирати і застосовувати адекватні поставленим завданням фізичного виховання учнів, сучасні, науково обґрунтовані засоби і методи навчання та організаційні прийоми роботи зі школярами тощо;

4) соціально-професійні компетентності, що відбивають здатність УФК налагоджувати контакт з батьками учнів, інформувати їх про успішність; проводити дискусії з колегами з питань соціальної та професійної інтеграції учнів, проходити підвищення кваліфікації та ін.;

5) особистісні компетентності вчителя, які є найбільш важливими для педагогічного процесу [17, 45–46].

У французькій професійній педагогічній освіті намітилася тенденція до переходу від фронтальних і групових форм та методів навчання до індивідуально-групових: тьюторських занять, тренінгів, роботи з малими групами, стажування і практики під керівництвом викладача-ментора, моделювання педагогічних ситуацій, використання рольових ігор тощо. Робота з невеликими групами студентів (3–6 осіб) створює оптимальні умови для підготовки УФК, здатних орієнтуватися у проблемних ситуаціях, приймати неординарні рішення [17, 58].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Вивчення міжнародного досвіду професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до впровадження диференційованого та індивідуального підходу в процес фізичного виховання учнів загальноосвітніх шкіл засвідчує, що сучасний університетський тип педагогічно-фізкультурної освіти пов'язаний з реалізацією інноваційних моделей навчання. Реформи педагогічної освіти (європейські країни, США, Китай) детермінували утвердження нової парадигми освіти: досвідно-діяльній. В межах такої системи ключовими векторами забезпечення розвинутої здатності педагогів до організації індивідуальної роботи з учнями визначено: реалізацію практико-зорієнтованого підходу в конструюванні змісту освіти; упровадження проблемно-зорієнтованої моделі навчання; імплементацію міждисциплінарного підходу з метою фундаменталізації знань студентів про анатомічні, антропометричні, фізіологічні, фізичні, психоемоційні, психологічні особливості розвитку

дитячого організму; технологізацію й діджиталізацію навчання студентів; зближення традиційної загальнонаукової підготовки майбутніх учителів фізичної культури з практичною, що передбачає співпрацю ЗВО і школи. Отже, зарубіжний досвід професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до реалізації індивідуального й диференційованого підходів до учнів демонструє, що ефективність такої діяльності залежить від практичної спрямованості змісту освіти.

Перспективи подальших наукових пошуків пов'язані з розробкою та впровадженням методичної системи формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до індивідуальної роботи з учнями.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ажиппо О. Ю. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності у загальноосвітніх навчальних закладах : автореф. ... дис. д-ра пед. наук : 13.00.04. Харків, 2013. 39 с.

2. Бермудес Д. В. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до реалізації варіативних модулів у процесі професійної діяльності. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету*. 2016. Вип. 137. С. 200–203.

3. Белікова Н. О. Досвід використання інтерактивних методів навчання у професійній підготовці майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту. *Сучасні інформаційні технології та методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. Вінниця, 2014. Ч. 1. С. 19–27.

4. Гайдук О. В. Основные этапы профессиональной подготовки учителей физической культуры в высших учебных заведениях Германии. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/osnovnye-etapy-professionalnoy-podgotovki-uchiteley-fizicheskoy-kultury-v-vyshshih-uchebnyh-zavedeniyah-germanii-1>

5. Гончар Г. І. Особливості та структура професійної діяльності викладача фізичного виховання. *Слобожанський науково-спортивний вісник*. 2015. № 2. С. 53–55.

6. Гринченко І. Б. Професійна підготовка майбутніх учителів фізичного виховання: досвід європейських країн. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи*. 2014. Вип. 42. С. 39–50.

7. Гринченко І. Б. Сучасні напрями впровадження інновацій в професійну підготовку майбутніх учителів фізичної культури. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2012. Вип. 64. С. 103–107.

8. Захаріна Є. А. Аналіз професійної підготовки

- майбутніх учителів фізичної культури в Україні та США. *Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету*. 2012. № 1. С. 116–123.
9. Каплінський В. В., Белінська Т. В., Міненко А. О. Особливості зарубіжного досвіду підготовки майбутніх учителів в контексті їх професійного становлення. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15 Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 2020. № 4 (124), С. 32–38.
10. Короленко К. В., Смірнова Н. І. Процес і система навчання основам професійної діяльності майбутніх фахівців з фізичної культури та спорту. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт*. 2015. Вип. 129(2). С. 178–180.
11. Павлюк В. І. Підготовка майбутніх учителів у системі багаторівневої педагогічної освіти в Канаді: дис.... канд. пед. наук: 13.00.04. Умань, 2012. 294 с.
12. Роляк А. О. Професійна підготовка вчителів у вищих навчальних закладах Данії: дис. ... канд. пед. наук. Київ, 2011. 290 с.
13. Турчин А. І. Сучасні підходи до підготовки вчителів професійної школи у Німеччині: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук. Київ, 2002. 18 с.
14. Cagran B., Schmidt M. Attitudes of Slovene teachers towards the inclusion of pupils with different types of special needs in primary school. *Educational Studies*. 2011. Vol. 37. Issue 2. P. 171–195.
15. Denisova V. V. Social and educational environment as a factor of safety culture teens. *Science and Education: materials of the international research and practice conference* (June 27–28, 2012, Wiesbaden). Germany: "Bildungs zentrum Rodnik e. V.", 2012. P. 391–395.
16. Liu L. B. Navigating Individual and Collective notions of Teacher Wellbeing as a Complex Phenomenon Shaped by National Context. *Journal of Comparative and International Education*. 2018. Vol. 48. №. 1. P. 128–146.
17. Peculiarities of application of interactive educational technologies in training of future teachers of physical culture to work with health protection in secondary school / Bezcopylnyi O., Bazylchuk O., Sushchenko L., Bazylchuk V., Dutchak Y., Ostapenko H. *Journal of Physical Education and Sport*. 2020. Vol. 20. P. 291–297.
- zasady podhotovky maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury do profesiinoi diialnosti u zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladakh [Theoretical-methodological principles of preparation of future physical culture teachers to professional activity in secondary educational establishments]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Kharkiv, 39 p. [in Ukrainian].
2. Bermudes, D. V. (2016). Pidhotovka maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury do realizatsii variatyvnykh moduliv u protsesi profesiinoi diialnosti [Training of future physical training teachers for the implementation of variable modules in the process of professional activity]. *Bulletin of Chernihiv National Pedagogical University*, 137, pp. 200–203. [in Ukrainian].
3. Bielikova, N. O. (2014). Dosvid vykorystannia interaktyvnykh metodiv navchannia u profesiinii pidhotovtsi maibutnikh fakhivtsiv z fizychnoho vykhovannia ta sportu [Experience in using interactive teaching methods in the training of future specialists in physical education and sports]. *Modern information technologies and teaching methods in training: methodology, theory, experience, problems*, part. 1, pp.19–27. [in Ukrainian].
4. Hayduk, O. V. (n.d.). Osnovnye etapy professionalnoy podgotovki uchiteley fizicheskoy kultury v vysshih uchebnyh zavedeniyah Germanii [The main stages of vocational training of physical education teachers in higher education institutions in Germany]. Available at: <https://cyberleninka.ru/article/n/osnovnye-etapy-professionalnoy-podgotovki-uchiteley-fizicheskoy-kultury-v-vysshih-uchebnyh-zavedeniyah-germanii-1>
5. Honchar, H. I. (2015). Osoblyvosti ta struktyra profesiinoi diialnosti vykladacha fizychnoho vykhovannia [Features and structure of professional activity of a physical training teacher]. *Slobozhanskiy scientific and sports bulletin*, 2, pp.53–55. [in Ukrainian].
6. Hrynchenko, I. B. (2014). Profesiina pidhotovka maibutnikh uchyteliv fizychnoho vykhovannia: dosvid yevropeiskykh krain [Vocational training of future teachers of physical education: the experience of European countries]. *Means of educational and research work*, 42, pp.39–50. [in Ukrainian].
7. Hrynchenko, I. B. (2012). Suchasni napriamy vprovadzhennia innovatsii v profesiinu pidhotovku maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury [Modern directions of implementation of innovations into vocational training of future physical training teachers]. *Bulletin of Zhytomyr State University named after Ivan Franko*, 64, pp.103–107. [in Ukrainian].
8. Zakharina, Ye. A. (2012). Analiz profesiinoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury v

REFERENCE

1. Azhyppo, O. Yu. (2013). Teoretyko-metodychni

Ukraini ta SShA [Analysis of vocational training of future physical training teachers in Ukraine and the USA]. *Collection of scientific works of Berdyansk State Pedagogical University*, 1, pp.116–123. [in Ukrainian].

9. Kaplinskyi, V. V., Belinska, T. V. & Minenok, A. O. (2020). Osoblyvosti zarubizhnoho dosvidu pidhotovky maibutnikh uchyteliv v konteksti ikh profesiinoho stanovlennia [Peculiarities of international experience in training future teachers in the context of their professional development]. *Scientific journal of the Mykhaylo Drahomanov National Pedagogical University. Series 15 Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports)*, 4 (124), pp.32–38. [in Ukrainian].

10. Korolenko, K. V. & Smirnova, N. I. (2015). Protses i systema navchannia osnovam profesiinnoi diialnosti maibutnikh fakhivtsiv z fizychnoi kultury ta sportu [The process and system of teaching the basics of professional activity of future specialists in physical culture and sports]. *Bulletin of Chernihiv National Pedagogical University. Series: Pedagogical sciences. Physical education and sports*, 129(2), pp.178–180. [in Ukrainian].

11. Pavliuk, V. I. (2012). Pidhotovka maibutnikh uchyteliv u systemi bahatorivnevoi pedahohichnoi osvity v Kanadi [Training of future teachers in the multilevel pedagogical education system in Canada]. *Doctor's thesis*. Uman, 294 p. [in Ukrainian].

12. Roliak, A. O. (2011). Profesiina pidhotovka vchyteliv u vyshchых navchalnykh zakladakh Danii

[Vocational training of teachers in higher educational institutions in Denmark]. *Candidate's thesis*. Kyiv, 290 p. [in Ukrainian].

13. Turchyn, A. I. (2002). Suchasni pidkhody do pidhotovky vchyteliv profesiinoi shkoly u Nimechchyni [Modern approaches for training of professional school teachers in Germany]. *Extended abstract of Candidate's thesis*. Kyiv, 18 p. [in Ukrainian].

14. Cagran, B. & Schmidt, M. (2011). Attitudes of Slovene teachers towards the inclusion of pupils with different types of special needs in primary school. *Educational Studies*, Vol. 37, Issue 2, pp.171–195. [in English].

15. Denisova, V. V. (2012). Social and educational environment as a factor of safety culture teens. *Science and Education: materials of the international research and practice conference* (June 27–28, 2012, Wiesbaden), (pp. 391–395). Germany: “Bildungs zentrum Rodnik e. v.”. [in English].

16. Liu, L. B. (2018). Navigating Individual and Collective notions of Teacher Wellbeing as a Complex Phemen Shaped by National Context. *Journal of Comparative and International Education*, Vol. 48, 1, pp.128–146. [in English].

17. Bezcopylnyi, O., Bazylchuk, O., Sushchenko, L., Bazylchuk, V., Dutchak, Y. & Ostapenko, H. (2020). Peculiarities of application of interactive educational technologies in training of future teachers of physical culture to work with health protection in secondary school. *Journal of Physical Education and Sport*, Vol. 20, pp.291–297. [in English].

Стаття надійшла до редакції 21.04.2022

“Молода людина повинна шукати ту єдину іскру індивідуальності, яка відрізняє її від інших людей, і розпалювати її всіма силами... Не давайте іскрі згаснути”.

Генрі Форд
американський конструктор

“Нескінченне прагнення бути кращим є обов'язком людини. Це вже саме по собі є винагородою. Все інше в руках Божих”.

Махатма Ганді
індійський державний і політичний діяч

“Добрі слова залишають в душах людей прекрасний слід. Вони пом'якшують, втішають і зміцнюють серце того, хто їх чує”.

Блез Паскаль
французький філософ, письменник

